

2025-04-22

Till: Stockholms stadshus AB

Dnr: SSAB 2025/36

Dnr: SH 2025/104

Remissvar avseende En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprocess (SOU 2024:98)

Stockholms Hamnar, nedan kallat Bolaget, har beretts möjlighet att yttra sig över remiss av ”En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98)”.

Remissen har genomlyst befintliga processer samt utarbetat förslag till förändringar. Översynen har skett i tre delar;

- Reglering; Ett nytt 20 kap. miljöbalken samt en omfördelning av prövningsnivåer.
- Process; En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess.
- Organisation; En ny myndighet ”Miljöprövningsmyndighet”.

Fundamenten i förslagen är att samla bestämmelser som avser miljöprövning både avseende miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet i ett nytt 20 kap kapitel i miljöbalken samt i miljöprövningsförordningen. Detta bedöms underlätta tillämpningen och göra miljöprövningsprocessen mer förutsägbar.

Utredningens utgångspunkt är att en ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess bör införas för alla tillståndspliktiga verksamheter och åtgärder.

En myndighet, ”Miljöprövningsmyndigheten”, föreslås göras ansvarig för att hålla ihop hela processen. Den nya myndigheten föreslås delas in i sex regionkontor. Detta kommer enligt utredningens bedömning undanröja flera av dagens utmaningar och också medföra att den framtida processen blir mer effektiv, enhetlig och förutsebar.

Tillstånd enligt miljöbalken i dess äldre lydelse ska i fortsättningen gälla som miljötillstånd som är meddelade med stöd av 20 kap. miljöbalken.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

Stockholms Hamnars yttrande

Utredningen har gjort en gedigen och ambitiös genomgång av dagens regelverk och dess utmaningar sammanfattas som svåröverblickbart, svårförståeligt och svårtillämpade.

Utredningen föreslår flera genomgripande förändringar där ambitionen är att skapa en tillståndsprocess, en organisation för tillståndsprövning och en tillståndsplikt för verksamheter och åtgärder som är så enkla, effektiva, förutsägbara och ändamålsenliga som möjligt. Samtidigt ska processen hålla hög kvalitet, vara rättssäker och bidra i arbetet med att nå miljömålen, säkra näringslivets konkurrenskraft, öka investeringsviljan samt främja en effektiv industriell klimatomställning.

Detta är en ambition som Bolaget välkomnar och ser som avgörande för en snabbare och mer utvecklingsinriktad miljöbedömningsprocess inte minst för samhällsviktig infrastruktur som hamnar.

Bolaget önskar dock lyfta följande frågor och kommentarer;

Då utredningens förslag är mycket omfattande är det fullt ut svårt att helt överblicka hur de föreslagna processerna kommer att fungera i praktiken.

De olika momentens, stegens respektive beslutens innehåll och syften beskrivs övergripande och hur tillämpning av processtegen kommer att hanteras kommer påverka effektivitet och kvalitet.

Huruvida de föreslagna tidsfristerna är relevanta eller ej är svårt utifrån utredningens formuleringar att bedöma och dess funktionalitet bör följas över tid. Hamnverksamhet kommer fortsatt vara tillståndspliktig verksamhet. Bolaget tolkar att förslaget innebär att de vattenverksamheter som är relevanta för hamnar och som tidigare enligt 11 kap. miljöbalken antingen varit tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga blir alla granskningspliktiga.

Om det vid en granskning av vattenverksamhet bedöms som betydande miljöpåverkan kan det leda till krav på tillstånd.

Det uppfattas vidare att utredningen gör ”*bedömningen att nuvarande undantag om att tillstånd eller anmälan inte behövs, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas...*” kan tas bort. En tolkning och uppfattning, om den är korrekt, skulle kunna innebära omotiverade hårda krav och även omständliga processer i meningen att alla vattenverksamheter i så fall skulle bli granskningspliktiga om förslaget träder i kraft innan det utretts av berörda myndigheter enligt avsnitt 14.18.3.

Hamnar har behov av enkla och snabba åtgärder t ex underhåll m.m. för att säkra funktionaliteten i befintliga anläggningar. Sådana åtgärder behöver kunna genomföras relativt omgående utan långa processer.

Många ansökningar hamnar genererar är en kombination av hamn- och vattenverksamhet och inte sällan därutöver även dispens för dumpning av muddermassor. Hur en sådan kombination av åtgärder kommer att hanteras effektivt och kombinerat i föreslagna processer behöver förtydligas.

Bolaget har som exempel erfarenhet av att fått bekosta stora summor av motparters och myndigheters kostnader, då det har varit svårt att urskilja kostnader endast avseende vattenverksamhet. Det har också lett till att fler aktörer både kunnat och känt sig motiverade att driva process. Bolaget ser positivt på att det i det föreslagna regelverket tydligt framgår att sådan ersättning inte längre kommer vara möjlig.

Bolaget har erfarenhet av flera ärenden med handläggningstider på över tio år och där det som utredningen själv benämner som ”kompletteringsträsket” tyvärr bekräftas existera. Exempel på det är till exempel lång skriftväxling som inte har förändrat något i sak utan endast varit ”bollande” av olika ständpunkter.

De tidsmässigt utdragna processerna har även lett till att olika krav tillkommit alternativt återkommit under processens gång då frågor, fokus och ämnesområden har växlat över tid. Att det föreslås begränsningar i antalet så kallade kompletteringsrundor är således något som Bolaget ställer sig bakom.

Utredningen konstaterar att omfattningen av tillståndsprövningen behöver bli tydligare vilket är positivt. Bolaget delar uppfattningen att det måste vara möjligt att förutse vilka frågor som ska hanteras i tillståndsprövningen och regleras i ett tillstånd respektive vilka frågor som i stället kan hanteras inom ramen för tillsynen.

Det bör införas tydliga och ändamålsenliga processregler och krav på tidsplaner samt tidsfrister för vissa moment och beslut i syfte att öka förutsebarheten och effektiviteten inte minst för att minska behovet av återkommande kompletteringar.

Att tidsfrister och krav på tidplaner införs är steg i rätt riktning och även en kreativ lösning som ”stoppa – klockan - bestämmelse” kan vara på sin plats. Det är dock viktigt att framhålla att det inte alltid enbart verksamhetsutövaren som inte har hållit tider utan även såväl myndigheter som prövningsinstanser. Bolaget efterfrågar därmed tydlighet om vad som händer då dessa inte håller utsatta tider.

Av förslaget framgår att prövningsmyndigheten bör vara mer aktiv och effektiv i arbetet med att driva processen framåt samt se till att det finns utrymme för dialog. För att bidra till en effektiv process bör prövningsmyndigheten vara tillgänglig för att svara på frågor om exempelvis innebörden av gällande rätt, stegen i miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen, vad som brukar krävas av en viss verksamhet eller åtgärd och vilka omständigheter som kan påverka bedömningen med mera. Tydligt uppdrag kring vägledning står enligt Bolaget inte i motsatsställning till tillsynsrollen utan skulle bidra till en mer effektiv ärendehantering.

Att föra dialog och att det finns möjligheter till muntliga sammanträden är insatser som Bolaget menar kan förbättra processen genom att rollerna nu föreslås bli tydligare och därmed att den nya föreslagna myndigheten verkligen kan vägleda sökanden. Av den anledningen anser Bolaget att det även bör övervägas att tidigarelägga det offentliga samrådet och möjlighet till syn. Alltför att skapa möjlighet till att i ett tidigt stadium skapa en förståelse för verksamheten och att även dessa synpunkter kan ligga till grund för en bedömning och avgränsning av ansökans innehåll. Bolaget anser annars risk för att synpunkter och kompletteringskrav kommer sent under processen.

Att detaljeringsgraden i tillstånd/villkor föreslås begränsas och att de med fördel istället kan hanteras genom tillsyn är positivt. Detta förutsätter dock, enligt Bolagets mening, en mer enhetlig tillsynsmyndighet med branschspecifik kompetens och förståelse. På så sätt skulle även en likhet av ställda krav över landet även i det hänseendet möjliggöras.

Att tillstånd enligt miljöbalken i dess äldre lydelse i fortsättningen föreslås gälla som miljötillstånd meddelade med stöd av 20 kap. miljöbalken är positivt. Hamnar är en verksamhet av riksintresse och behöver ”tryggheten” i att fortsatt kunna bedriva verksamheten. Att det av förslaget framgår att det med fördel kan förenkla ändringar av villkor är positivt.

Hamnar har av sin natur begränsade geografiska möjligheter, vilket inte andra samhällsfunktioner och bostäder har. Bolaget har erfarenhet av diskussioner avseende hur tillståndsgiven verksamhet enligt miljöbalken står sig gentemot detalplaner och krav enligt plan- och bygglagen. Det hade därav varit positivt om en genomgång och förtydligande även i det hänseendet kunnat ingå i tilläggsdirektivet.

Utredningen föreslår att en ny prövningsmyndighet inrättas. Myndigheten föreslås få sex regionala kontor.

Bolaget instämmer i att kännedom om och förståelse för verksamheten är överordnat regional närvaro. Vid regional uppdelning måste likabehandling och gemensam tillämpning utvecklas och säkerställas.

Oavsett om man väljer att bedriva verksamheten vid ett kontor eller som förordat vid sex regionalkontor, så är det positivt att man framhåller de goda möjligheterna till samordning och kontorsöverskridande samarbeten t.ex. branschvis som kommer finnas vid den nya föreslagna myndigheten.

I utredningen anges att alla tillsynsmyndigheter under perioden 2023–2025 ska kartlägga nu gällande miljötillstånd och göra en bedömning av vilka verksamheter som har tillstånd som kan behöva omprövas. Naturvårdsverket har tagit fram en mall för arbetet och en vägledning som stöd för tillsynsmyndigheternas arbete. Resultatet ska följas upp i den årliga tillsynsenkäten.

Bolaget understryker vikten av att det handlar om att uppdatera och inte ompröva med omfattande processarbete som följd.

Detta ärende har inte behandlats av Stockholms Hamnars styrelse.

För Stockholms Hamn AB

Magdalena Bosson
Verkställande direktör